

Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunması

Yazarlar

Melisa Nur Balcı^{1*}

Mensubiyet

¹Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeditepe Üniversitesi,
İstanbul, 34755, Türkiye.

*Yazışma yapılacak kişi: melisanur.balci@std.yeditepe.edu.tr

Preprint

Özet

Kişisel verilerin gizliliğini ve korunmasını sağlayan temel bir mevzuatımız olmasına rağmen çocuğun kişisel verilerinin korunması için düzenlenmiş özel bir mevzuatımız yoktur. Bunun yerine temel mevzuatlarımızdaki ilgili maddelere atıf yaparak çocuğun verilerinin korunması sağlanmaya çalışılmıştır. Çocukların veri gizliliğinin korunmasına yönelik artan tehdit, kişisel verilerin korunması için sıkılaştırılmış yasal gereklilikler sorunuyla birlikte sınırlarını genişletmektedir. Çalışmanın amacı, çocuğun kişisel verilerinin korunmasına ilişkin bir değerlendirmedir. Çocuğun kişisel verilerinin korunmasına ilişkin yasal düzenlemeleri ve bu tür verilerin toplanması ve işlenmesine ilişkin farklı yöntemleri uluslararası örneklerle ulusal düzeyde analiz etmek amaçlanmıştır. Konuyu değerlendirmeye alan bu tez çalışmasında öncelikle kişisel verilerin korunması hukukunun temel esaslarına ve teorisine değinilmektedir. Kişisel verilerin tarihsel gelişimi, temel hukuk ilkeleri ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel düzenlemeler ilk bölümün konusudur. İkinci bölümde ulusal ve uluslararası hukukta çocuğun neden özel bir korumaya ihtiyacının olduğuna, çocuklara yönelik doğabilecek kişisel veri ihlalleri, ihlalin kim tarafından yöneltilebileceği ve ihlallere yönelik hukuk yolları paylaşılmıştır. Bu konulara binaen, yabancı hukuk sistemlerinde uygulamalar, önlemler ve işleyişler ile hukukumuzda konuya ilişkin genel bir değerlendirme yapılarak şahsi görüşlere yer verilmiştir. Ulusal ve uluslararası hukukta verilmiş ilgili kurum ve yargı kararları, ilgili mercilerin çözüm yolları özetlenerek şahsi görüşlere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuğun kişisel verisi; çocuk; dijital mahremiyet; gizlilik.

GİRİŞ

Toplumsal meseleler teknolojinin zorunlu olarak gelişmesini mi sağlıyor? Yoksa teknoloji geliştiği için mi birçok farklı küresel soruna boğuluyoruz. Küresel bir salgın yüzünden tüm dünya evlere kapanıyor ve dijital çağ salgınına neden oluyor. Teknoloji sayesinde hızlanan ve kolaylaşan ulaşım ağı nedeniyle sınırlı kalabilecek bir hastalık, tüm dünyayı etkileyen bir pandemiye dönüşüyor. Bu tavuk-yumurta paradoksunu bir kenara bırakırsak, dijital evrenimiz hızla genişliyor. İnsanlığın yeni petrolü artık veri kaynakları haline geliyor¹. Google'da bir dakikada 4 milyon 139 bin 280 arama yapılıyor. X'te dakikada 489 bin 720 tweet atılıyor, 51 bin 840 tane fotoğraf paylaşılıyor ve 3 milyon 648 bin 540 gigabayt veri aktarılıyor. 1995 yılında %1'in altında olan nüfusun internete erişimi, 2022 verilerine göre %63'ü geçiyor².

Veri paylaşarak, binlerce yeni dijital suç işlenmesini sağlıyoruz. Günlük yaşantımızda kullandığımız ev aletlerimiz, telefonlarımız, giyinilebilir teknolojilerimiz, hatta çocuklarımızın oyuncakları bile veri paylaşımı yapıyor, bunlar nesnelerin interneti (Internet of Things) olarak adlandırılıyor. Farkında bile olmadan genişleyen bir evren, yaygın kullanılan adı ile Büyük Veri'yi (Big Data) yaratıyoruz³. Yarattığımız dijital evren kamusal ve özel alanları etkiliyor. Bu etki, temel hak ve özgürlüklerin üzerinde doğacak ihlalleri ise, çok daha kolay bir hale getiriyor⁴. Araştırmalar, beş yaşındaki bir çocuğun Büyük Veri'de çevrimiçi olarak ortalama 1.500 fotoğrafının bulunduğunu söylüyor. Bu veri paylaşımı ise, en çok güvendikleri kişilerce, sıklıkla aileleri tarafından yapılıyor. Uzmanlar, ayrıca 2030 yılına kadar tüm kimlik hırsızlıklarının üçte ikisinin ailelerin, çocukları hakkında veri paylaşması (sharenting) ile bağlantılı olacağını tahmin ediyor⁵.

¹Economist Gazetesine ait bir köşe yazısında veri arama faaliyeti petrol arama faaliyetine benzetilmiştir. "Dünyanın en değerli kaynağı artık petrol değil, veridir" başlıklı makale, 6 Mayıs 2017. (Erişim için: <https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data>), (e.t. 24.12.2023).

²WEARESOCIAL, her sene internet verilerinin istatistiklerini yayınlayan büyük bir kuruluştur. "Digital Global Overview Report 2023" verilerinden yararlanılmıştır. (Erişim için: <https://www.slideshare.net/DataReportal/digital-2022-april-global-statshot-report-apr-2022-v01> ve <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2023/03/Digital-2023-Global-Overview-Report.pdf>), (e.t. 24.12.2023).

³TUNÇ Aybike, "Güncel Teknoloji ve Kişisel Veri", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK. Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023, s.297.

⁴HABER Eldar, "The Internet Of Children: Protecting Children's Privacy In A Hyper-Connected World" Illinois Üniversitesi Hukuk İncelemesi, 2020, ss.1210-1211.

⁵"ShareWithCare"; 'Telekom, internette çocuk fotoğraflarının sorumlu kullanımı konusunda farkındalık yaratıyor' adlı sosyal sorumluluk projesinden alıntılanmıştır. (Erişim için: <https://www.telekom.com/en/company/details/share-with-care-telekom-raises-awareness-1041810>), (e.t. 24.12.2023).

Son yıllarda çocuk istismarı büyüyen bir sosyal sorun olarak görülmüş ve önemli ölçüde medyada ve siyasette tartışma konusu olmuştur. Genel olarak herkes, bir şeyler yapması gereken bir sorun olduğu konusunda hemfikir olsa da ne yapmamız ve nasıl yapmamız gerektiği konusunda yoğun tartışmalar yaşanmaktadır. Bugün dünyadaki tüm internet kullanıcılarının tahminen üçte birinin 18 yaşın altında olduğu düşünülmektedir. Dijital teknolojiler tüm çocuklar için daha fazla bilgi, eğitim, yeni fırsatlar sağlayabilir. Bununla birlikte, UNICEF'in 2017 tarihli 'Dijital Dünyada Çocuklar' raporu, dünyanın farklı bölgelerinden birçok çocuğun hala internete bağlı olmadığını ortaya koymuştur. Çocuklar giderek dijitalleşen toplumda haklarını ne ölçüde kullanabileceklerine dair sorunlar yaşamaktadır⁶. Çalışmamızın konusu, dijitalleşen toplumdaki sorunlardan biri olan kişisel veri ihlallerini çocukların açısından değerlendirmek ve otoritelerin, korunmaya muhtaç olan çocuğun, veri ihlallerini engellemek için yetişkinlerden daha farklı yollar benimsenmesinin gerekliliğini vurgulamaktır.

BULGULAR

İnsanlık tarihinin gelişim süreci incelendiğinde, sanayi devrimini, dijital devrim takip etmektedir. Dijital devrim, tek taraflı bir bilgi akışı sağlayan, web1.0 ile başlamıştır. 1990'lı yıllarda başlayan bu teknolojik gelişmede etkileşim yoktur. Ardından web2.0 gelişimi ile insanlar sadece bilgiye ulaşmadıkları, aynı zamanda bilgi paylaşabilecekleri bir sisteme kavuşmuşlardır. Bilgi paylaşımının miktarı arttıkça, Big Data'da istenilen bilgiyi hemen bulabilmek için hayatlarımıza web3.0 teknolojisi ile web tarayıcılar girmiştir. Böylece tek anahtar kelime ile binlerce içerik taranabilmektedir. 2016'da başlayan web4.0 devrimi ile yapay zekâ odaklı gelişimler sürmektedir⁷.

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, çocukların dijital dünyada etkileşimde bulunduğu platformlar çeşitlenmiş ve bu platformlarda kişisel verilerin kullanımı artmıştır. Ancak, çocukların bu dijital dünyada veri koruması konusundaki ihtiyaçları ve hassasiyetleri, yetişkinlerinkinden farklılık gösterebilir. Ticari uygulamalar artık küresel bir endüstrinin temelini oluşturmaktadır ve çocukların tüketici olarak korunmasına ilişkin uluslararası ve küresel stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Dijital medya kültürü, gençler için çok önemlidir ve

⁶LIVINGSTONE Sonia / BYRNE Jasmina, "Challenges of parental responsibility in the digital age: a global perspective", 11 Aralık 2017. (Erişim için: <https://www.unicef-irc.org/evidence-for-action/challenges-of-parental-responsibility-in-the-digital-age-a-global-perspective/>), (e.t. 24.12.2023).

⁷YILMAZ Özgür, "WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0'ın Tarihi", Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2021, 8(2), ss.,344-350. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2122736#:~:text=1.%20Web%201.0%20nedir%3F,veriyordu%20ve%20kullan%C4%B1c%C4%B1%20yaln%C4%B1zca%20>), (e.t.8.03.2024).

sosyalleşmeleri için hayatlarında büyük bir yer kaplamaktadır. Bu nedenle, çocukların ilgili platformlara erişimleri engellenememektedir. Ancak bu yeni sosyal medya kültürüne katılma haklarını adil gizlilik uygulamalarıyla nasıl dengelemek gerektiği bu tezin ana konusunu oluşturmaktadır. Bu bölümde çocukların kişisel verilerinin korunması ve bilişim hukuku bağlamında geniş bir perspektif sunulacaktır. Çocukların dijital dünyadaki hakları, mahremiyetleri ve veri güvenliği gibi konuların incelenmesi, geleceğimizin teminatı olan çocukların korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla, bu çerçevede çocukların bilişim dünyasında veri korunması ve hukuki boyutları derinlemesine ele alınacaktır⁸. Çocuğun kişisel verilerinin korunması konusu Bilişim Hukuku'nda da giderek önem kazanan bir konu haline gelmektedir. Her küçük, çocuk olmakla birlikte, her çocuk küçük değildir; bu bağlamda, bu çalışmada çocuğun geniş kapsamlı korunmasına odaklanılacaktır. Bu nedenle, 'çocuk' terimi özellikle vurgulanmış ve çalışmada yer almıştır. Gerçek dünyada olduğu gibi dijital dünyada da çocuklar için adil olmayan eylemlerde bulunmak her zaman daha kolay bir seçenektir.

İnternet kullanımının genişlemesi ve çocukların erişimlerinin artması, onlara ait kişisel bilgilerin işlenmesinde, saklanmasında ve analiz edilmesinde önemli bir yükselişe yol açmıştır. Verilerin işlenmesine katılım, çocuklar tarafından aktif olarak yapıldığı gibi, ebeveynlerin sosyal medya kullanımındaki artışla birlikte, çocuklar henüz rızalarını ifade edecek yaşa gelmeden, yaşamlarının büyük bir kısmının sosyal medyada paylaşılması şeklinde de gerçekleşmektedir⁹. Google ve Facebook gibi şirketler, YouTube Kids veya Facebook Messenger for Kids gibi teknolojiler aracılığıyla çocukların verilerini doğrudan toplamayı planlamanın yanı sıra, aile profilleri aracılığıyla çocukların verilerini dolaylı olarak kullanmanın yollarını da geliştirmektedirler. Örneğin Google Family Link, ebeveynlerin Google hesaplarına 13 yaşından küçükleri eklemelerine olanak sağlamaktadır. Böylece şirketlerin, ebeveyn izniyle, büyük miktarda çocuk verisine doğrudan erişimleri bulunmaktadır¹⁰.

Kişisel verilerin korunması, modern dijital çağın getirdiği önemli bir hukuki ve etik meseledir. Bu konu, bireylerin özel yaşamlarını ve kişisel bilgilerini koruma hakkı ile bireylerin dijital

---

⁸YILMAZ ARISOY Kamile, “Çocukların Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Paylaşılması Sorunu”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt:96, sayı 2022/2, 2022, s.127 (Erişim için:<https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/dergi/ibd2022/12/>), (e.t.8.03.2024).

⁹YILMAZ ARISOY, ss.129-130.

¹⁰WILTON Pete, “Social Media Firms Are Profiling Us 'From Birth’”, Goldsmiths, University of London, 2 Apr 2019, (Erişim için: <https://www.gold.ac.uk/news/social-media-profiling/>), (e.t. 8.03.2024).

dünyada etkin bir şekilde varlıklarını sürdürdükleri bir çağın gereklilikleri arasında denge kurmaya çalışır. Çocukların kişisel verilerinin korunması, bu dengeyi sağlamanın özel bir zorluğunu içerir. UNICEF'in 2017 raporuna göre, dijital dünyadaki beş milyon kadar çocuk profili ve hesabı, internet tabanlı hırsızlık kullanılarak çalınmıştır. 2017 yılında Javelin Strategy - Research, ABD.'nde bir milyondan fazla çocuğun kimlik hırsızlığı kurbanı olduğunu ve 2,6 milyar dolarlık zarara neden olduğunu tespit etmiştir¹¹.

TARTIŞMALAR

KVKK.'da ceninin kişisel verilerinin korunması konusunda özel bir düzenlemeye yer verilmediğinden, genel hükümler kapsamında değerlendirilmelidir¹². TMK. madde 28, kişiliğin tanımını yaparak, korumanın ne zaman başlayıp ne zaman son bulacağına açıklık getirmektedir. Çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde edeceğinden kişisel verileri koruma kapsamına girecektir¹³. Çocukların kişisel verilerinin toplanması ve işlenmesi faaliyeti özel korumaya ihtiyaç duyulan bir alandır, çünkü veri sahibi çocuk, ilgili risklerin daha az farkında olabilir. Bu nedenle, bir çocuğun veri koruma haklarını kullanabileceği süreçleri çocuğu göz önünde bulundurarak tasarlamak, çocukların erişmesini ve anlamasını kolaylaştırmak, kanun koyucu tarafından belli sınırlar ve kanuni düzenlemeler yapmak gerekmektedir¹⁴.

Kişisel verilerin korunması bağlamında 'küçük kişi' kavramı, özellikle çocukların korunması konusunda yasal düzenlemelerin detaylarını içermektedir. Ancak, 'ergin olma' kavramı, hukuki anlamda çeşitli yasal yaklaşımlara tabi tutulmaktadır¹⁵. Bu noktada, TMK.'ya göre erginlik, çocukluğun sona ermesi ve bireyin tam ehliyetli hale gelmesi anlamına gelir. Bu durum, velayet ve vesayet gibi konuları da etkileyebilir. Ancak, Çocukları Koruma Kanunu (ÇKK.)'nin 18 yaş altına koruma sağladığı düşünülürken, erginlik kavramının hangi koşullarda gerçekleştiği,

¹¹Yargı Kararlarında Çocukların Gizliliği ve Verilerin Korunması s. 599. (Erişim için; <https://www.atlantispress.com/article/125961842.pdf>), (e.t.25.11.2023).

¹²TURAN BAŞARA Gamze, "Medeni Hukuk İlişkilerinde Kişisel Verilerin Korunması", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023, s. 439.

¹³DÜLGER, Murat Volkan, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması" İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3, No. 2, (2016): s.101-168; ÖZDEMİR Hayrunisa / RUHİ Ahmet Cemal, Çocuk Hukuku (Ders Kitabı), 3. Bası, Onikilevha Yayınları, 2019, s.44.

¹⁴BOSTANCI BOZBAYINDIR Gülşah "Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması ve 'Sharenting'", Terazi Hukuk Dergisi, C. 16, S. 180, 2021, s.1499.

¹⁵ÖZDEMİR / RUHİ, ss.62-64.

vesayetin ve velayetin sona ermesi gibi durumlar üzerinde hukuki ve sosyal tartışmalar bulunmaktadır¹⁶.

Doktrinde ceninin tam ve sağ olarak doğması koşuluna ilişkin çeşitli görüş ayrılıkları mevcuttur. Geciktirici şart teorisine göre, ceninin tam ve sağ olarak doğduğu ana kadar, hak ehliyetinin etkileri ertelenir ve bu durum gerçekleştiğinde cenin hak ehliyetine kavuşur¹⁷. Öte yandan, bozucu şart teorisine göre, cenin, ana rahmine düştüğü anda hak ehliyetini kazanır ve bu haklarını, doğuma kadar geçen sürede yasal temsilcisi aracılığıyla kullanır; fakat eğer cenin sağ olarak doğmazsa, bu hak ehliyeti geriye yönelik olarak iptal edilir¹⁸. Karma görüş ise, hakların mahiyetine bağlı olarak, tam ve sağ doğum koşulunun bozucu ya da geciktirici olup olmadığını belirlemeyi önerir¹⁹. Bu görüşe göre, cenin, örneğin, yaşam hakkı gibi bazı hakları bozucu şartla; mal varlığı gibi diğer hakları ise geciktirici şartla kazanır. Bu konudaki farklı görüşler, ceninin haklarının tanımlanması ve korunması bağlamında önemli bir tartışma alanını oluşturur²⁰. Bu tartışmalar, çocukların haklarının belirlenmesi ve korunması adına önemli bir alan oluşturur. Dolayısıyla, çocukların korunması ve haklarının detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Geciktirici şart olarak nitelendiren görüş, bizce daha uygulanabilir bir alan sağlamaktadır. Sağ olarak tamamıyla doğma şartı gerçekleşinceye kadar hak ehliyetinin hüküm ve sonuçları askıdadır²¹. Bu konu özellikler miras hukuku açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çocukların kişisel verilerinin işlenmesine özellikle bilgi toplumu hizmeti kullanımlarına ilişkin özel kurallar getirilmesi doktrinde önerilen bir yöntemdir²².

Kişisel veri kavramı, bireylerle ilgili bilgileri ifade eder. Çocukların kişisel verileri, ad, yaş, adres, okul bilgileri, fotoğraflar ve diğer özel bilgileri içerebilir. Bu bilgiler, çocukların mahremiyetlerini ve güvenliklerini etkileyen önemli özel bilgilerdir. Özellikle, internet ve dijital platformlar, çocukların kişisel verilerini toplama ve işleme açısından büyük bir etkiye

¹⁶ÖZDEMİR / RUHİ, ss.46-49.

¹⁷KURT Leyla Müjde, "Cenin Malvarlığı Hakları", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, Yıl:2011, ss.181,182. naklen 'BSK-Bigler-Eggenberger, Art. 31, N 8; Riemer, s. 82'; (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208250>), (17.02.2024). Yargıtay 4. HD, 23.10.1984, E. 1983/6447, K. 1984/2849: "Hukukumuzda, ceninin medeni haklardan yararlanma (hak ehliyeti) ehliyetinin, gerektirici koşula bağlı bir ehliyet olduğu kabul edilmektedir. Kural olarak medenî haklardan yararlanma ehliyeti, ceninin kişilik kazandığı anda (tam olarak sağ doğum) gerçekleşir." (Erişim için: kazancı.com), (e.t.26.03.2024).

¹⁸KURT, s.182.

¹⁹KURT, ss.177-209 naklen 'Tuor/Schnyder/Scmid/Rumo-Jungo, s. 117'.

²⁰TURAN BAŞARA, s. 440; ÖZDEMİR/RUHİ, ss.46-47.

²¹KURT, s.181.

²²KAYA Mehmet Bedii, KVKK Reformu 2024 Değişiklikleri, Dijital Baskı v1.0 - Mart 2024, (erişim için: <https://mbkaya.com/hukuk/kvkk-reformu.pdf>), (e.t.27.05.2024), s.68.

sahiptir. Günümüzde çocuklar, dijital platformlarda aktif olarak bulunurlar²³. Sosyal medya, oyunlar, eğitim uygulamaları ve diğer çevrimiçi platformlar, çocukların kişisel verilerini toplar ve işler. Bu, çocukların dijital yaşamlarını dikkatle gözlemleyen ve yönlendiren hukuki ve etik meseleleri beraberinde getirir. Özellikle çocuklar için tasarlanmış uygulamalar ve web siteleri, bu hassas verilerin işlenmesi konusunda sorumluluk taşır²⁴. Türkiye'de ve uluslararası düzeyde, çocukların kişisel verilerinin korunmasını düzenleyen bir dizi hukuki çerçeve ve düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, çocukların kişisel verilerinin nasıl işlenmesi ve korunması gerektiğini belirler.

Türkiye'de, KVKK., kişisel verilerin işlenmesi konusunda belirli kurallar içerir. Ancak çocukların özel olarak korunması için daha fazla düzenleme ve denetim ihtiyacı vardır. Çocukların kişisel verilerinin korunmasında, ebeveynler ve yasal temsilciler önemli bir rol oynarlar²⁵. Ebeveynler, çocuklarının kişisel verilerini nasıl kullanılacağına dair kararlar alır ve çocuklarının mahremiyetlerini korumakla yükümlüdürler. Ebeveynlerin, çocukların çevrimiçi platformlarda ne tür etkinliklerde bulunacakları ve kimlerle etkileşimde bulunacakları konusunda bilinçli olmaları önemlidir.

Veri sorumlusu, çocukların kişisel verilerini toplamak ve işlemekle sorumludur. Bu, eğitim kurumları, oyun geliştiricileri, sosyal medya platformları ve diğer dijital hizmet sağlayıcıları için geçerlidir. Bu işleyiciler, çocukların kişisel verilerini yasal ve etik kurallara uygun bir şekilde işlemekle yükümlüdürler. Çocukların kişisel verilerinin güvenliği ve gizliliği için uygun teknik ve organizasyonel önlemleri almaları gerekmektedir. Çocukların kişisel verilerinin korunmasına ilişkin ihlaller hem bireysel olarak hem de kurumsal düzeyde ciddi sonuçlara neden olabilir. Kişisel verilerin yetkisiz toplanması veya kötüye kullanılması durumunda, hukuki yaptırımlar gündeme gelebilir. Bireyler, verilerinin kötüye kullanılması veya yetkisiz erişime maruz kalması durumunda tazminat talep edebilirler. Ayrıca, veri sorumluları, yasal yaptırımlarla karşı karşıya kalabilirler ve itibarlarını kaybedebilirler²⁶.

---

²³HABER, s.1211.

²⁴STAKSRUD Elisabeth / MILOSEVIC Tijana, "Adolescents And Children In Global Media Landscape: From Risks To Rights", Uluslararası İletişim Derneği Yıllıkları, Volume 41, 2017, ss.235-241. (Erişim için: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23808985.2017.1387503>), (e.t. 12.10.2023).

²⁵HELVACI Serap/ ERLÜLE Fulya, Medeni Hukuk Giriş Kişiler Hukuku Aile Hukuku, Legal Yayıncılık, 2021, s.118.

²⁶KÜZECİ Elif, "Kişisel Verilerin Korunması Hakkı", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023,s.20.

Kişisel sağlık verilerinin hukuka aykırı şekilde işlenmesi sonucu manevi zarara uğrayan bir kişi, manevi tazminat davası açma hakkına sahiptir. Eğer bu kişi ayırt etme gücüne sahip bir küçük veya kısıtlı ise, yasal temsilcisinin iznine gerek kalmadan kendisi bu davayı açabilir²⁷.

Çocuk, kişisel verilerinin paylaşılması fiilinin sonuçlarını idrak edemeyecek durumdadır. Sosyal medya aracılığı ile ailesi, kendisi veya üçüncü kişiler tarafından verileri paylaşılabilir. Bu paylaşımlardan şöhret kazanması durumunda bir kamu figürü olacaktır. Bu durum ilerleyen dönemlerinde çocuğun mahremiyet hakkını ihlal eden durumlar yaratabilecektir. Yetişkin bir birey olduğunda unutulma hakkını ileri sürerek bu şöhreti yok etmek isteme olasılığında ise mahremiyet sınırları daralmış bir kamu figürü olarak bu talebi reddedilebilecektir. Yargıtay kararına konu olan bir olayda, ilgili kişinin kendi rızası ile paylaştığı fotoğrafını üçüncü bir kişinin kullanarak profil oluşturmasını hukuki bir ihlal olarak görememiştir²⁸.

Çocukların özel hayatının korunması, temel bir insan hakkıdır ve hukukun vazgeçilmez bir ilkesini temsil eder. Çocuklar, aileleri veya yasal temsilcileri tarafından korunurken, aynı zamanda kişisel özerkliklerine ve gizliliklerine saygı gösterilmesi gereken bireylerdir²⁹. Kişisel veri toplamanın faydaları, kolluk kuvvetlerinin ve ebeveynlerin, çocukların faaliyetlerini izlemesini ve çocuğun telefonunda bulunan izleme cihazlarını kullanarak herhangi bir zamanda ve yerde çocukların yerini bilmesini kolaylaştırabilmesidir. Öte yandan, kişisel veri toplaması, çocuğun verilerinin manipüle edilebilmesi, çalınabilmesi ve daha da kötüsü bir çocuğun siber suçların kurbanı olabilmesine yol açabilir³⁰. 2015 yılında, Amerika’da bir adam, 4 yaşındaki bir çocuğun ailesi tarafından paylaşılan fotoğraflarını sosyal medyalarından alarak, kendi çocuğuymuş gibi görünmesini sağladı. İlk ‘dijital insan kaçırma’ vakıyası olarak haberlere yansıyan bu olay açısından, bir kişinin kimliğini çalmak suç iken, bir kişinin akrabası olduğunu iddia etmek bir suç tanımına girmemekte olduğu idari makamlar tarafından belirtilmektedir³¹. Kişisel veriler, bireylerle ilişkilendirilebilen her türlü bilgiyi ifade eder. Çocukların kişisel verileri, adları, doğum tarihleri, adresleri, okul bilgileri, sağlık verileri ve daha fazlasını

²⁷OĞUZMAN M. Kemal /SELIÇİ Özer /OKTAY ÖZDEMİR Saibe, *Kişiler Hukuku Gerçek ve Tüzel Kişiler*, Filiz Yayınları, 2022, s.267.

²⁸Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 2014/4081 E., 2014/19490 K., 13.10.2014 T. ‘Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu sanığın katılanın Facebook hesabındaki herkese açık profil resmini kopyalayarak rıza olmaksızın kendi hesabına koyduğu suçun unsurlarının oluşmayacağı beraat kararı verilmesi gereği’ yönünde karar verilmiştir. (Erişim için: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>), (e.t. 9.03.2024).

²⁹AKYÜZ Emine, *Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması*, Pegem Akademi, 8.Bası, 2021, s.138.

³⁰THOMAS Casey, *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal, Learning to Share (Personal Information) with My Friend Cayla*. (Erişim için: <https://larc.cardozo.yu.edu/aelj-blog/162/>), (e.t.20.12.2023).

³¹STAFF Crimesider, “Child "digitally kidnapped" by man posing as father” (Erişim için: <https://www.cbsnews.com/news/child-digitally-kidnapped-by-man-posing-as-father/>), (e.t.9.03.2024).

içerebilir. Bu veriler, çocukların kimliklerini ve özel yaşamlarını temsil eder. Kişisel verilerin korunması, hukuki düzenlemelerle ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınır. KVKK, kişisel verilerin işlenmesi, saklanması ve paylaşılmasını düzenler ve çocukların kişisel verilerini korumaya yönelik özel hükümleri içerir. Çocukların kişisel verileri, özellikle dijital platformlarda ve eğitim alanında, geniş bir yelpazede işlenmektedir. Sosyal medya platformları, oyunlar, eğitim uygulamaları ve daha fazlası, çocukların kişisel verilerini toplar ve işler³². Bu işleme süreçleri, çocukların mahremiyeti ve güvenliği açısından hassas bir konudur³³. Çocukların kişisel verileri, çocuğun yaşı ve olgunluğuna uygun bir şekilde rıza alınarak işlenmelidir. Çocuğun rızası, verilerinin nasıl kullanılacağına dair önemli bir faktördür³⁴. Ayrıca, ebeveynler veya yasal temsilciler, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi konusunda sorumlu ve karar verici rol oynarlar³⁵.

Çocukların kişisel verilerinin işlenmesi ve gizliliğinin ihlali, hukuki sonuçları beraberinde getirebilir. Kişisel verilerin yetkisiz veya kötü niyetli bir şekilde toplanması veya kullanılması durumunda, hukuki yaptırımların gündeme gelmesi muhtemeldir³⁶. GDPR, madde 8, çocuklara yönelik gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyeti kapsamında, özel düzenleme getirmiştir. Kişisel veri sahibinin çocuk olması halinde, rızanın geçerli olabilmesi için, 16 yaş bir sınır olarak kabul edilmiş. 16 yaşından küçüklerin hukuka uygun olarak kişisel verilerinin işlenmesi için açık rızanın velayet hakkı sahibi tarafından verilmesi veya çocuk tarafından verilmesi halinde velayet hakkı sahibi tarafından onaylanması şartı getirilmiştir. İlgili düzenlemenin üye devletler tarafından kendi iç hukuklarına bütünleştirebilmeleri için ise, 13 yaş alt sınırı getirilmiştir. Üye devletlere 16 yaşın altında ve 13 yaşın üzerindeki bir yaş sınırını belirleme esnekliği tanınmıştır³⁷.

³²STOILOVA, M. / NANDAGIRI, R. / LIVINGSTONE, S., Children's Understanding Of Personal Data And Privacy Online—A Systematic Evidence Mapping. *Information, Communication & Society*, 24(4), 2021, ss.557-575. (Erişim için: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1369118X.2019.1657164>), (e.t.12.12.20230).

³³CINO Davide, Beyond The Surface: Sharenting As A Source Of Family Quandaries: Mapping Parents' Social Media Dilemmas. *Western Journal of Communication*, 86(1), 2022, ss.128-153.(Erişim için: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10570314.2021.2020891>), (e.t.12.12.20230).

³⁴ERDOĞAN İhsan / KESKİN A. Dilşad, *Türk Medeni Hukuku*, Gazi Kitabevi, 2.Baskı, 2019, s.52.

³⁵BARTOLI Emmanuelle, "Children's Data Protection Vs Marketing Companies, In *Information Technology and Traditional Legal Concepts*", 2013, ss. 35-45. (Erişim için: https://www.researchgate.net/publication/250892705_Children's_data_protection_vs_marketing_companies), (e.t.12.12.20230).

³⁶VERDOODT V. / ZHANG, Y. / LIEVENS E., "Safeguarding the child's right to privacy and data protection in the European Union and China: a tale of state duties and business responsibilities" *The International Journal of Human Rights*, 2023, ss. 1-23. (Erişim için: <https://biblio.ugent.be/publication/01H68JVCJWV2RNDHSNJKN40F6V>), (e.t.22.12.2023).

³⁷BOSTANCI BOZBAYINDIR, s.1506-1507; TURAN BAŞARA, s.442.

Çocuğun yüksek yararı, BM. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin temel bir ilkesidir. Bu ilke, çocukların haklarının ve ihtiyaçlarının diğer her türlü kaygıdan önce gelmesi gerektiğini vurgular. Bu, çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarına özel dikkat gösterilmesi gerektiği anlamına gelir³⁸.

Çocuğun yüksek yararı, öncelikle çocuğun sağlığının ve güvenliğinin korunması ilkelerini içerir. Çocukların fiziksel ve duygusal sağlıklarının gözetilmesi, onların zarar görmemesi ve tehlikelerden korunması büyük bir önem taşır. Bu, çocukların düzenli sağlık muayenelerine erişimini ve ihtiyaçlarına uygun sağlık hizmetlerini içerir. Ayrıca, çocukların güvenli bir çevrede büyümeleri ve şiddet, istismar veya ihmal gibi tehlikelere maruz kalmamaları gereklidir³⁹.

Eğitim, çocuğun yüksek yararı ilkesinin önemli bir parçasını oluşturur. Her çocuğun eğitim hakkı vardır ve bu hak, çocukların gelişimi ve geleceği için kritik bir öneme sahiptir. Eğitim, çocukların kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlar. Çocukların kaliteli bir eğitim alabilmeleri ve eğitim olanaklarına erişebilmeleri, bu ilkenin uygulanması açısından büyük bir önem taşır. Ayrıca, eğitim sistemi çocukların özel gereksinimlerini ve yeteneklerini dikkate almalıdır.

Çocuğun yüksek yararı ilkesi, aile içi çatışmaların çözümünü ve çocukların kötü muamele ve istismardan korunmasını içerir. Aile, çocuğun gelişimi ve refahı için önemlidir, ancak çocukların aile içi güvende olmaları da büyük bir öneme sahiptir. Aile içi şiddet, istismar veya ihmal durumlarında, çocukların korunması önceliklidir. Çocukların aileleri ile güvenli ve sağlıklı ilişkiler kurmaları ve sürdürmeleri desteklenmelidir. Aynı zamanda, hukuki mekanizmalar çocukların haklarını ve güvenliklerini korumak için etkili bir şekilde kullanılmalıdır⁴⁰.

Çocuğun yüksek yararı ilkesi, çocuğun kendi yaşına ve olgunluğuna uygun bir şekilde kararlar almaya ve katılım göstermeye hakkı olduğunu kabul eder. Bu, çocukların görüşlerinin dinlenmesi ve dikkate alınması gerektiği anlamına gelir. Çocuklar, kendi yaşamları ve çıkarları hakkında görüş bildirme hakkına sahiptirler. Bu, eğitimde, aile içi meselelerde ve toplumun

---

³⁸SAVIRIMUTHU J. "Datafication as parenthesis: reconceptualising the best interests of the child principle in data protection law" International Review of Law, Computers & Technology, 34(3), 2020, ss. 310-341. (Erişim için: <https://livrepository.liverpool.ac.uk/3096609/>), (e.t.24.12.2023).

³⁹ŞİRİN Memduh Cemil, "Çocuğun Yararı Gözüyle Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış" Çocuk ve Medeniyet 4, no. 8 (2019): ss.219-240. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/57214/807917>), (e.t.25.12.2023)

⁴⁰ŞİRİN, ss.219-240.

karar alma süreçlerinde çocukların katılımının teşvik edilmesi gerektiği anlamına gelir. Çocukların kendi haklarına sahip çıkma ve savunma konusunda desteklenmeleri önemlidir⁴¹. Çocuğun yüksek yararı ilkesi, hukuki ve etik düzenlemelerde yer alır. Bu ilke, çocukların haklarının ve çıkarlarının gözetilmesini ve korunmasını amaçlar. Hukuki düzenlemeler, çocukların kişisel verilerinin korunması, eğitim hakları, sağlık hizmetlerine erişim gibi konularda çocukların yüksek yararını dikkate almalıdır. Aynı zamanda, etik kurallar ve davranış standartları da, çocukların korunmasına ve haklarının gözetilmesine katkıda bulunur. Bu nedenle, hukuk ve etik birlikte çalışarak, çocuğun yüksek yararı ilkesini uygulamada kritik bir rol oynarlar⁴².

Sonuç olarak, çocukların korunması ve refahlarının sağlanması için temel bir prensiptir. Bu ilke, her düzeydeki karar mercii, aileler, eğitimciler ve toplumun genelinde dikkate alınmalıdır. Çocukların hakları ve ihtiyaçları her türlü kaygıdan önce gelmelidir ve çocukların sağlığı, güvenliği, eğitimi ve katılımı önemlidir. Bu, çocukların daha iyi bir gelecek inşa etmelerine yardımcı olur ve insan haklarına saygıyı teşvik eder⁴³.

Kamu yararı, halkın ve toplumun refahı veya yararına yorum prensibi barındıran bir normdur. Kişisel veri kaynağı çocuk olduğunda kamu yararı dar yorumlanmalıdır. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı madde 24, " *Kamu makamları veya özel kuruluşlar tarafından çocuklarla ilgili olarak yapılan bütün işlemlerde, çocuğun çıkarlarının en iyi şekilde korunmasına öncelik verilmelidir.*" şeklinde düzenlenmiştir.

KVK Kurumu ilgili bir kararında; ifade özgürlüğünün bir yansıması olan basın özgürlüğü ile kişilik hakları karşı karşıya geldiğinde, haberin, kamu ilgi ve yararı taşıması, gerçek ve güncel olması, özü ile biçimi arasındaki denge kriterleri kapsamında değerlendirilmesi suretiyle hangi hakka üstünlük tanınması gerektiğinin belirlenmesi gerektiğidir. İnceleme sürecinde göz önüne alınması gereken üç kriterin tek tek tanımı yapılmıştır.

- " *Kamu yararının tespitinde, haberin kişilerin merak duygularına mı, yoksa yüksek ahlaki ve hukuki değerlerin korunmasına mı hizmet ettiğinin değerlendirmesi yapılmalıdır. Örneğin; yasa dışı uygulamaların, rüşvet ve yolsuzlukların kamuoyuna iletilmesinde, eleştirilmesinde kamu yararı bulunduğu, öte yandan, kamu ilgi ve yararı kriteri kapsamında siyasetçiler ve kamu görevlilerine dair*

⁴¹ŞİRİN, ss.219-240.

⁴²DAĞ Hüseyin, "Çocuk Haklarına Güncel Yaklaşım", Çukurova Medical Journal 40.1 (2015): ss.1-5.

⁴³DAĞ, ss.1-5.

yapılan haberler bakımından basın özgürlüğüne yapılan sınırlamaların daha dar yorumlanmasının uygun olması gerektiği,

- *Haberin gerçek ve güncel olmasının ikinci kriter olduğu, gerçeklik unsurunun, somut gerçeğe değil, olayın, haberin verildiği andaki belirli biçimine uygunluk olarak anlaşılması gerektiği,*
- *Haberin güncel olmasının ise, somut olayın açıklandığı tarihlerde kamu yararının bulunması esasına dayandığı, üzerinden süre geçmiş ve açıklanmasında artık kamu yararı bulunmayan bir olayın yayımlanmasında, haber verme hakkında söz edilemeyeceğinden hareketle, kişilik hakkına üstünlük tanınması gerekeceği,” Biçim ve öz arasındaki denge kriteri açısından ise, kullanılacak dil ve ifadenin, yapılacak nitelendirme ve vurgunun da haberin gerektirdiği biçim ve ölçü çerçevesinde kalmasının ve yasal fonksiyonun yönelik bulunduğu amaca ulaşabilmek için en uygun ve en elverişli aracın kullanılmasının gerekeceğini belirtmiştir.”⁴⁴*

Somut olayda, veri işleyen kamu olması gerekmez, özel sektörde veri sorumlusu da kamu yararını öne sürerek veri işleme faaliyetini kanuna uygun hale getirebilir⁴⁵. Önemli olan husus, kamu yararı istisnası dar yorumlanmalıdır, aksi durumda amacına uymayacak şekilde genişletilebilir. Çocuğun Üstün Yararı ise, her zaman ön planda tutulması gereken bir normdur.

TMK. madde 10 ve 14 uyarınca, ayırt etme gücü bulunmayan küçük ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur. Dolayısıyla, kişisel verilerin işlenmesinde küçüğün açık rızasının geçerli olup-olmadığını değerlendirilmesi için öncelikle çocuğun veri sahibi olarak işleme faaliyetinin sebep ve sonuçlarını ayırt edebilecek güce sahip olup-olmadığı değerlendirilmelidir. Ebeveynler, fiil ehliyeti bulunmayan çocukları için ilgili hususunda karar verme, çocuk yerine rıza gösterme, çocuğu temsil etme hak ve yükümlülüğü altındadırlar. Ancak tanınan bu haklar ebeveyne yeknesak bir yetki tanımamakta, öncelik her zaman çocuğun yüksek yararını korumak yönünde olmalıdır. Fiili ehliyet, bir bireyin hukuki işlemleri gerçekleştirebilme yeteneği ve sorumluluğunu ifade eder. Bu, kişinin kendi iradesiyle ve bilinçli bir şekilde hukuki işlemleri gerçekleştirebilme kapasitesini gösterir. Fiili ehliyeti, kural olarak, erginlik yaşına ulaşıldığında

⁴⁴İlgili kişiye ait görselin, açık rızası alınmaksızın bir internet sitesinde yer alan haber içeriğinde kullanılması” hakkında KVK. Kurulunun 30/09/2021 tarihli 2021/989 sayılı Karar Özeti. (Erişim için: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7143/2021-989>), (e.t. 12.11.2023).

⁴⁵AMIRASLANLI Nijat, Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Aktarılması, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizisi, On İki Levha Yayınları, 2022, s.99.

kazanılır, ancak kişinin psikolojik, zihinsel ve duygusal olgunluğuna da dayanılarak farklılık gösterebilir⁴⁶.

ÇKK. ise çocuk, "on sekiz yaşını doldurmamış bir kişiyi" ifade etmektedir. TMK. madde 12'de, "On beş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkeme tarafından ergin kılınabilir" hükmü ile kanun koyucunun 18 olan erginlik yaşı kuralına istisnalar tanındığı görülmektedir.

Küçüklerin hukuki işlemlerinde, kötü niyetli kişiler tarafından istismara uğramamalarını sağlamak amacıyla koruyucu tedbirler öngörülmüştür. Bu tedbirler, velayet altındaki çocuğun çıkarlarını korumayı hedefler. Fiil ehliyet kazanmış olsalar bile, küçüklerin kendilerini ifade edebilme, kararlarını bilinçli bir şekilde alabilme ve sorumluluk taşıyabilme yeteneklerini geliştirmeleri önemlidir. Bu, eğitim ve rehberlikle desteklenmelidir. Böylece küçükler, hukuki işlemlerini bilinçli bir şekilde gerçekleştirebilirler. Bu nedenle, fiili ehliyet ve erginlik yaşının hukuki düzenlemelerini ve küçüklerin korunmasını sağlayan önlemleri uygulamak önemlidir. Fiili ehliyet ve erginlik yaşının belirlenmesi, toplumların küçükleri koruma ve hukuki işlemlerde adil bir şekilde davranma amacını yansıtır⁴⁷.

Avrupa Birliği, GDPR. ile 16 yaşın altındaki çocukların kişisel verilerini işlemek için bir ebeveyn veya vasinin onayının varlığını şart koşmaktadır⁴⁸. Almanya ve Romanya iç hukuklarında 16 yaş sınırı kullanılmaktadır. GDPR., ülkelerin iç hukuklarında daha düşük onay yaşlarını belirlemelerine izin vermektedir. Fransa ve Yunanistan, 15 yaşın altındaki çocuklar için bir vasinin onayını şart koşmaktadır; İspanya 14 yaş; Danimarka, Portekiz, İsveç ve Birleşik Krallık, onay yaşını 13 yaş olarak belirlemiştir. AB., GDPR. ile çocukların kişisel verilerinin işlenmesi hakkında verilen bilgilerin açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasını gerekliliğini, rehber içeriklerle nasıl olması gerektiğini açıklamaktadır⁴⁹

Ebeveynlerden onay alınmasının ötesinde, Fransa, Yunanistan ve İspanya, kişisel verilerin işlenmesi konusunda çocuklar ile yetişkinler arasında ayırım yapmazlar ve bu haklar GDPR.'da yer alır⁵⁰. Bu haklar, unutulma hakkı, erişim hakkı, düzeltme hakkı, işlemenin sınırlanması

⁴⁶ÖZDEMİR / RUHİ, s.59.

⁴⁷DURAL Mustafa / ÖĞÜZ Tufan, Türk Özel Hukuku, Cilt II Kişiler Hukuku, 23 Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022, s.52.

⁴⁸TURAN, s.213; General Data Protection Regulation (GDPR), art. 4, point (1), 2016 O.J. (L 119) 1, (Erişim için: <https://perma.cc/7T85-89ZQ>), (e.t.12.10.2023).

⁴⁹TURAN, s.221; Applications Children and the GDPR, The General Data Protection Regulation, 22 March 2018 - 1.0.1182- ICO(international commissioner's Office) (Erişim için: https://www.cigionline.org/articles/peril-and-potential-gdpr/?utm_source=google_ads&utm_medium=grant&gclid=CjwKCAiAnL-sBhBnEiwAJRGigoA0IKQ6uXOumQey3FndT0DDeWFevYpkh9jkaHl_T5s-Dp6qTXrFIhoCKSoQAvD_BwE), (e.t.12.11.2023).

⁵⁰ GDPR, madde. 5, para. 1. (Erişim için: <https://perma.cc/D36L-7EH8>), (e.t.12.11.2023).

hakkı, taşınabilirlik hakkı ve kişisel verilerin pazarlama amaçları için kullanımına itiraz etme hakkını içerir. İspanya, vasilerin, çocukların dijital cihazları ve çevrimiçi bilgiyi "çocuğun kişiliğinin yeterli gelişimini garanti etmeyi ve onların kişiliklerini ve temel haklarını korumayı" sağlayacak şekilde kullanmasını sağlama görevini yerine getirmesi yönünde düzenlemeler yapmıştır⁵¹.

İngiltere, çevrimiçi çocukları korumak amacıyla özel olarak tasarlanmış bir kurallar seti yayımlamış olan tek ülkedir⁵². İngiltere'nin Kodu, Çevrimiçi Hizmetler için Yaşa Uygun Tasarım: Bir Uygulama Kuralları adını taşır ve Eylül 2020'de tanıtılmıştır. Kod, çocukların çıkarlarını öncelikli olarak ele almayı amaçlar ve onları dijital dünyada içeriden korumayı hedefler. Kod, 15 tasarım standardından oluşur ve bilgi toplumu "hizmetlerinin kişisel verileri kullanma şekillerinin çocuğun yaşına uygun, çocuğun yüksek yararını dikkate alacak şekilde ve haklarına saygı gösterecek şekilde olmasını sağlama sorumluluğunu" net bir şekilde ortaya koyar. Kod, İngiltere Bilgi Komiseri (ICO) tarafından denetlenecek olup, uyumluluğu sağlamak için ceza dâhil olmak üzere eylem alma yetkisine sahiptir. Kod, yeni bir yasa değildir ve İngiltere Veri Koruma Yasası'nda yer alan prensiplerin, hakların ve yükümlülüklerin çocuklar için nasıl uygulandığını ayrıntılı bir şekilde belirlemiştir. Çocuklar, 18 yaşın altındaki herkes olarak tanımlandığı için çoğu çocuğun erişeceği internet toplum hizmetlerinin kod ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği öngörülmektedir⁵³.

Türkiye, 'Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi' diğer bir adıyla "Lanzarote Sözleşmesi"ne, 18 Temmuz 2011 tarihinden itibaren taraftır. Çocukların cinsel sömürsünü ve istismarını, çocuk pornografisini ve fuhşunu engellemek; bu konuda ulusal ve uluslararası iş birliği gerçekleştirmek; çocukların iyilik ve menfaatlerini en üstün değer olarak kabul etmek; önleyici-koruyucu ceza hukuku alanı oluşturmak sözleşmenin temel amaçlarındandır⁵⁴.

Çocukların Çevrimiçi Gizliliğini Koruma Yasası (COPPA.), ebeveynlere web sitelerinin çocuklarından hangi bilgileri toplayabileceği konusunda kontrol sağlamak için geliştirilmiş, 2000 yılından beri ABD. yürürlükte olan bir yasadır. 2013'te revize edilmiştir. İnternet'in dinamik doğasını göz önünde bulundurarak, 13 yaşın altındaki çocukların korunmasına yönelik

⁵¹SAYGIN Didem/YILMAZ Yağmur Ekim, "C-131/12-Google İspanya v. AEPD Davası ve 2014/19685 Numaralı CK Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvurusu Kapsamında Avrupa Birliği Hukukunda Unutulma Hakkı ve Türk Hukuk Sistemine Yansıması" Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 23, no. 3 (2023): ss.685-700.

⁵²ICO, Yaşa Uygun Tasarım: Çevrimiçi Hizmetler için Uygulama Kuralları, supra note 4.

⁵³ICO, Yaşa Uygun Tasarım: Çevrimiçi Hizmetler için Bir Uygulama Kuralları, supra note 4.

⁵⁴Avrupa Konseyi'nde Çocuk Hakları(Erişim için: <https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18>), (e.t.10.03.2024).

olarak Federal Ticaret Komisyonu tarafından yürütülmektedir. COPPA., 13 yaşın altındaki çocuklardan kişisel bilgi toplayan, kullanan veya ifşa eden ticari web siteleri ve çevrimiçi hizmetlerin (mobil uygulamalar ve akıllı oyuncaklar gibi internete bağlı cihazlar dahil) operatörlerine uygulanır. Ayrıca, bu tür bilgilerin adına toplanması veya saklanması durumları da bu kapsamdadır; örneğin, bir reklam ağı tarafından hedefli reklamcılık sunmak amacıyla kişisel bilgilerin toplanması gibi durumlar da COPPA. tarafından düzenlenir⁵⁵.

BM. Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların korunma hakkının, çocukların mahremiyetine keyfi veya hukuka aykırı müdahalelere ve onur ve itibarlarına yönelik hukuka aykırı saldırılara karşı özel korumayı içerdiğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, 1989'da kabul edilen sözleşme, teknolojinin hızlı evrimine ve çocukların yaşamları üzerindeki etkisine ayak uyduramamıştır⁵⁶. Avrupa genelinde, AB. vatandaşlarının kişisel verilerini korumaya yönelik oluşturulmuş, Türkiye'nin de KVKK. sürecine rehberlik eden, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR.) 25 Mayıs 2018 tarihinden itibaren, AB.'ye üye ülkelerde yürürlüğe girmiştir. "Çocuklar, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilgili riskler, sonuçlar ve güvenceler ile haklarının daha az farkında olabileceğinden, kişisel verileriyle ilgili olarak özel korumayı hak etmektedir." hükmü, GDPR. madde 38'de geçmektedir⁵⁷. Dijital ortamda çocuk haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesine yönelik kılavuz ilkeler, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından, 4 Temmuz 2018 tarihinde kabul edilmiştir. Dijital ortamda çocuk haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesine yönelik temel ilkeler ve haklar, operasyonel ilkeler ve önlemler, ulusal çerçeveler ve uluslararası iş birliği ve koordinasyon konularında devletlere rehberlik edecek faydalı, tematik olarak yönlendirilmiş bölümler içeren bir kaynaktır⁵⁸.

ICO tarafından getirilen Çocuk Kodu (veya Yaşa Uygun Tasarım Kodu), çevrimiçi hizmetlerin uyması gereken 15 standardı içermektedir. Bu, çocukların çevrimiçi verilerini korumak için veri koruma yasası kapsamındaki yükümlülüklerine uymalarını sağlar. Apps, oyunlar, bağlı oyuncaklar ve cihazlar, haber hizmetleri Çocuk Kodu'nun kapsadığı çevrimiçi hizmetlerdir.

---

⁵⁵THOMAS, ss.1-2.

⁵⁶Children's Privacy and Data Protection in Judicial Decisions s. 600. (Erişim için: <https://www.atlantispress.com/article/125961842.pdf>), (e.t. 12.06.2024).

⁵⁷GDPR, Recital 38, Special Protection of Children's Personal Data, (Erişim için: <https://gdpr-info.eu/recitals/no-38/>), (e.t. 10.06.2024).

⁵⁸Avrupa Konseyi, Dijital ortamda çocuk haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesi için kılavuz ilkeler - Bakanlar Komitesi'nin CM/Rec(2018)7 sayılı Tavsiye Kararı. (Erişim için: <https://edoc.coe.int/en/children-and-the-internet/7921-guidelines-to-respect-protect-and-fulfil-the-rights-of-the-child-in-the-digital-environment-recommendation-cmrec20187-of-the-committee-of-ministers.html>), (e.t. 10.03.2024).

Veri işleme faaliyetine konu işlem çocuklara yönelik olmasa bile çocuklarında ulaşabileceği bir hizmet sağlamaktaysa Çocuk kodunu göz önünde bulundurması gerekir⁵⁹.

Çocuklar ve Daha İyi Bir İnternet için Bir Avrupa Stratejisi (A European strategy for a better internet for kids (BIK+)), 11 Mayıs 2022'de kabul edilen yeni stratejidir. Avrupa Dijital İlkeleri doğrultusunda, yeni dijital on yılda çocukların çevrimiçi ortamda korunmasını, onlara saygı duyulmasını ve güçlendirilmesini sağlamayı hedeflenmektedir⁶⁰. Çocukları zararlı ve yasa dışı çevrimiçi içerik, davranış, iletişim ve genç tüketiciler olarak risklerden korumak ve çocukların yüksek yararına saygı gösterecek şekilde oluşturulmuş, güvenli, yaşa uygun bir dijital ortam aracılığıyla çevrimiçi refahlarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Dijital güçlendirme başka bir ifade ile tüm çocuklar, savunmasız durumdakiler de dâhil olmak üzere, sağlıklı seçimler yapmak ve kendilerini çevrimiçi ortamda güvenli ve sorumlu bir şekilde ifade etmek için gerekli beceri ve yeterlilikleri edinmelerini sağlamayı benimsemektedir. Aktif katılım sağlanmasını, çocuklara dijital ortamda söz hakkı vererek saygı duymak, yenilikçi ve yaratıcı güvenli dijital deneyimleri teşvik etmek için daha fazla çocuk liderliğindeki etkinliklerle geliştirilmelerini sağlama misyonuna sahiptir⁶¹.

Kural olarak, kişi, kişisel verilerinin işlenmesi faaliyetine açık rıza göstermesi durumunda, veri işleme faaliyeti kanuna uygun hale gelir ve bir ihlal oluşmaz. Lakin kişisel veri çocuğun kişisel verisi olması durumunda, çocuğun henüz anlamlandıramadığı bir duruma rıza göstermesi, mutlak anlamda rıza gösterdiği anlamına gelemeyecektir. “Çocuğun rızası” çocuğun gelişim seyrinde bir kesinliği temsil etmediğinden hukuka da uygun değildir. Çocuğun bakımından ve her türlü hakkını korumaktan sorumlu ebeveynlerin, çocuğunun özel alanını teşhir etmesi çocuğunu istismar etmesi ile eş anlamlıdır. Unutulma hakkı ya da özel hayatın gizliliği kişilik haklarının temelini oluşturur. Bu hakka yapılan her türlü müdahale ise kişilik hakkına yapılan müdahaledir⁶². Çocuğun ilk koruma çemberi olan ailesi, bu korumayı sağlamıyorsa, devlet gerekli koruyucu önlemleri almalıdır. Bu koruyucu önlemler (vasi atamak, çocuğu koruma altına almak gibi) sadece o çocuğa yönelik ihlali sonlandırmak için ve yapılan ihlalden sonra

⁵⁹ICO, (KVK. Kurumu benzeri, İngilterenin bakanlık tarafından desteklenen bir kamu organıdır.) (Erişim için: <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/childrens-information/childrens-code-guidance-and-resources/introduction-to-the-childrens-code/>), (e.t.10.03.2024).

⁶⁰European Commission, (Erişim için: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/strategy-better-internet-kids>), (e.t.10.03.2024).

⁶¹Yaşa uygun tasarım, Avrupa'da yaş güvencesi ve doğrulamasının standartlaştırılmasına yönelik çalışmalar, yasa dışı ve zararlı içeriğin hızlı bir şekilde değerlendirilmesi için destek hattı '116 111' oluşturmuştur. (Erişim için: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/strategy-better-internet-kids>), (e.t.23.03.2024).

⁶²GÜNGÖR Ayten, ‘Sosyal Medyada Çocuk Hakları İhlali ve Çocuk İstismarı: Instagram Anneleri’, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 54, Yaz 2021, s.6 (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1432167>), (e.t.12.06.2024).

son müdahale olarak düşünülebilir. Çocuğun ailesinden sonra ikinci koruyucu halkası olan toplum ve devletin üzerine düşen, son müdahalenin yanı sıra gerekli önlemlerin alınması iyileştirmelerin yapılmasıdır. Böylece daha geniş bir kitleye ulaşabilmesi ve ihlale sebebiyet vermeden durumu önlemesi gereklidir.

Çocukların kişisel verileri, aileleri tarafından muhtemel ihlallere maruz kalabilir. Bu, dijital çağın getirdiği zorluklardan biridir ve çocukların mahremiyetini, gizliliğini ve güvenliğini etkileyebilir. Ebeveynler veya vasiler, çocukların kişisel verilerini korumak ve doğru kullanımını sağlamak için büyük bir sorumluluk üstlenir. Ancak, bazen aileler, çocukların özel bilgilerini, rızaları olmaksızın paylaşma veya kullanma eğiliminde olabilirler. Bu gibi durumlar aşağıdaki şekilde kategorize edilebilir:

- Sosyal Medyada İhlaller: Ebeveynler veya vasiler, çocukların özel bilgilerini veya fotoğraflarını, onların rızası olmaksızın sosyal medyada paylaşabilir. Bu durum, çocuğun mahremiyetini ve güvenliğini tehlikeye atabilir⁶³.
- Eğitim veya Sağlık Verilerinin İzinsiz Paylaşılması: Ebeveynler veya yasal vasiler, çocukların eğitim veya sağlık verilerini, gerekli izinleri almadan üçüncü taraflarla paylaşabilir. Bu durum, çocuğun gizliliğine zarar verebilir ve hassas bilgilerin kötüye kullanımına yol açabilir⁶⁴.
- Online Ortamda Güvenlik İhlalleri: Çocuklar ailelerinin sorumluluğu altındadır. Aileler, çocuğun kişisel verilerini korumak için gerekli önlemleri almazlarsa, çocukların online ortamda maruz kalabileceği veri ihlalleri ve siber saldırılar riskini artırabilirler. Aileler pasif kalarak, yükümlülüklerini yerine getirmemiş olurlar. Bu, çocukların kimlik avı girişimleri veya çevrimiçi taciz gibi tehlikelere açık olmalarına neden olabilir⁶⁵.
- Aile İçi Sorunlar: Aile içi sorunlar veya aile bireylerinin kişisel anlaşmazlıkları sonucunda, bir ebeveyn veya yasal vasinin, çocuğun kişisel verilerini kötü niyetle kullanması veya ihlal etmesi mümkündür⁶⁶.

⁶³COE Peter, "The Social Media Paradox: An Intersection With Freedom Of Expression And The Criminal Law", Information & Communications Technology Law, 24(1), 2015. s.16-40. (Erişim için: https://publications.aston.ac.uk/id/eprint/25254/1/Social_media_paradox_an_intersection_with_freedom_of_expression_and_the_criminal_law.pdf), (e.t. 12.06.2024).

⁶⁴UÇAK, ss.41-60.

⁶⁵GİRGİN Ömer Ali / GÖNAL Seray, "Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 44 (2020): ss.99-128.

⁶⁶UÇAK, ss.41-60.

Çocuğun kişisel verilerinin ailesi tarafından ihlal edilmesi, çocuğun gizliliğini, güvenliğini ve mahremiyetini etkileyebilir⁶⁷. Bu tür ihlaller, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını da olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, ailelerin, çocukların kişisel verilerini korumak ve doğru kullanımını sağlamak için dikkatli olmaları önemlidir. Yasal düzenlemeler ve eğitim, ailelere çocukların veri koruması konusunda rehberlik sağlayabilir ve bu tür ihlallerin önlenmesine yardımcı olabilir⁶⁸.

AY. madde 41, ailenin Türk toplumunun temel yapı taşı olduğuna vurgu yapılarak, ailenin birey ve toplum hayatındaki önemi ön plana çıkarılmıştır. Devlete, ailenin korunması için gerekli düzenlemeleri yapma ve teşkilatı kurma görevi verilmiştir. Bu sayede, anayasal düzenleme ile aile kurumuna koruma sağlanmıştır. Madde, eşler ve çocuklardan oluşan ailenin birlik ve bütünlüğünün korunmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, 41. maddeye eklenen dördüncü fıkra ile devletin çocukları istismara ve şiddete karşı koruyucu tedbirler alması gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenleme, madde başlığını "Ailenin korunması ve çocuk hakları" olarak değiştirerek, çocukların temel haklarını vurgulamış ve devletin çocukları koruyucu tedbirleri alma sorumluluğunu güçlendirmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun kararında, aile fertlerine ait kişisel verilerin işlenmesi ve bu işlemin hukuki çerçevesi ele alınmıştır. Kararda şu noktalar vurgulanmıştır⁶⁹:

- Aile Fertlerinin Kişisel Verileri: Bir kişinin kendi veya aynı konutta yaşayan aile fertlerine ait kişisel verileri işlenmesi, birlikte yaşamın doğal ve zorunlu bir sonucu olarak görülmektedir.
- Hakkın Özüne Dokunmama: Dava konusu kuralın, söz konusu hakların kullanılmasını zorlaştıran veya imkânsız hale getiren kayıtlara bağlanmadığı, böylece hakkın özüne dokunmadığı belirtilmiştir.
- Aile Fertleri Arasındaki İstisna: Aile fertleri arasındaki faaliyetlere tanınan istisna, özellikle çocuklar olmak üzere aile bireylerinin özerk varlığını, onurunu ve maddi manevi bütünlüğünü koruma amacını taşımaktadır.

⁶⁷LIEVENS Eva, "Growing Up With Digital Technologies: How The Precautionary Principle Might Contribute To Addressing Potential Serious Harm To Children's Rights", Nordic Journal of Human Rights, 39(2), 2021, s.128-145. (Erişim için: https://www.researchgate.net/publication/357276031_Growing_Up_with_Digital_Technologies_How_the_Precautionary_Principle_Might_Contribute_to_Address_Potential_Serious_Harm_to_Children's_Rights), (e.t.16.10.2023).

⁶⁸GÜLTEKİN Esra, "Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü" Çocuk ve Medeniyet 3, no. 5 (2018): ss.103-143.

⁶⁹AYM. Kararı 2016/125 E., 2017/143K., 28.9.2017T., Resmi Gazete Tarihi 23.1.2018, Sayı 30310. (Erişim tarihi; <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2017/143?KararNo=2017%2F143>), (e.t. 25.06.2024)

- Velayet Hakları ve Yükümlülükleri: Anne ve babaların çocukları üzerindeki velayet haklarını yerine getirirken yükümlülüklerine uygun davranma zorunluluğu vurgulanmıştır.
- Kişisel Verilerin Korunması ve Özel Hayatın Gizliliği: Anayasa Madde 13, kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği hakkının, yalnızca kanunla ve demokratik toplumda gerekli olduğu ölçüde sınırlanabileceğini düzenlemiştir.
- Kanun Yapma Tekniği ve Yeterli Koruma: Kanun yapma tekniğinin doğası gereği genel ve soyut ifadeler kullanılmasının, kuralın belirsiz olduğu anlamına gelmediği ifade edilmiştir. İlgili kanunlarda sınırlama aracının, amaca uygun ve orantılı bir şekilde kullanılmasını sağlayacak yasal güvencelere yer verildiği belirtilmiştir.
- Sınırlamalar ve Ölçülülük: İlgili kurallar, kişisel verilerin korunması hakkına getirilen sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olduğunu ve hakkın özünü zedelediğini göstermektedir.

Bu karar, kişisel verilerin korunmasının ve özel hayatın gizliliğinin yasal çerçevesini ve bu hakların nasıl sınırlanabileceğini açıklamaktadır. Ayrıca, bu sınırlamaların demokratik toplum düzeni ve ölçülülük ilkesiyle uyumlu olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Çocuk doğduğu andan itibaren bağımsız bir kişiliktir. Her ne kadar ana-babanın çocuk üzerinde velayet hakkı kapsamında bazı hakları olsa da çocuğun bağımsız bir kişiliğe sahip olduğunun idrak edilmesi ve kişiliğine saygı duyulması gerekir. Velayet hakkının amacı, çocuğun menfaatinin korunmasıdır. Lakin çocuğun haklarının, çoğu zaman yakın çevresi tarafından ihlal edildiğini görmekteyiz. Türkiye de istismara uğrayan çocukların %5'i ortaya çıkarken, bu istismar aile tarafından gerçekleştirilirse, oran %1'e düşmektedir⁷⁰. Çocuk bedensel, zihinsel, ekonomik ve sosyal yönden güçsüz ve ailesine bağımlıdır. Çocuğun bu şekilde güçsüz ve bağımlı olması, ana babanın çocuk üzerinde her türlü tasarrufta bulunabilmesi anlamını taşımamalıdır. Çocuk, ana-babasına ait bir hak veya mal değildir.

Kanun koyucu velayet hakkını düzenlerken, vesayette olduğu gibi kamu denetimi öngörmese de çocuğun yararına hizmet etmediği durumlarda, kanun, hâkime bazı önlemleri alma imkânı tanımıştır. Çocuğun kişilik hakkına yönelik haksız saldırıların önlenmesi, ana-babanın görevidir. Hukuka aykırılığın tespiti, saldırıya son verilmesi gibi savunma talepleri olabilir. Ayrıca şartlarının gerçekleşmesi halinde, maddi ve manevi tazminat talebinin yanı sıra kişilik

⁷⁰BATMAN Hüseyin / GÖKÇEARSLAN Elif, Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Görüşme, Seçkin Yayınları, 2022, s183.

hakkına haksız saldırı neticesinde elde edilen kazancın iadesi talebi de mümkündür. Bu haklar, üçüncü bir kişiye yöneltilebileceği gibi, çocuğun ailesine karşı da yöneltilebilir. Hâkim bu gibi durumlarda bu dengeyi titizlikle gözetmeli, takdir yetkisini kullanmalıdır. Ayrıca hâkim, çocuğa yönelik tavrı ve süreçteki tutumu için ayrı eğitimler almaktadır. Örneğin, mağdur çocuklarla görüşmelerin veya ifade gibi süreçlere yönelik olarak Mağdur Hakları Daire Başkanlığı tarafından eğitimler verilmektedir⁷¹. Ancak, çocuk sadece hâkim ile muhatap olmaz, daha fazla süreyi kolluk kuvvetleri, savcılar, adli kalem personeli ve sağlık kurumu çalışanları ile geçirirler. Bu nedenle ilgili eğitimlerin bu gruplara da verilmesi ve eğitimlerin düzenli olarak sürdürülmesi, çocuğun faydasına olacaktır.

Çocuk ve ailesi arasındaki kişilik haklarının ihlal edilip-edilmediği durumunu belirlemek, TCK.'da sayılı bir suça atıf yapmak gibi, kesin çizgileri olan bir durum değildir. Aile ve çocuk arasında, oldukça ince çizgilerle belirlenmiş kişilik hakları sınırları vardır. Her aile kendi davranışının çocuğunun yararına olduğu yönünde savunma yapabilir. İlgili otoritelerin bu ilişkiyi dengede tutması ve ihlalleri önlemesi için ilgili bir düzenleme yapılması mümkün gözükmemektedir. Çocuğun haklarını korumak ailesinin, toplumun ve devletin sorumluluğu olsa da çocuğu, ailesine karşı koruması gereken zamanda devletin ve çocuk koruma kurumlarının etkin rol oynaması gerekmektedir.

Özellikle reklam amacıyla kontrolsüzce paylaşımlar yapılabilmektedir. Daha fazla kişinin içeriği görebilmesi için etiketlemeler yapılmakta ve globale sunulan içerikler haline gelen fotoğraf veya videolar daha büyük ihlallere yol açabilmektedir. Sosyal medya paylaşımlarının, aranabilir ve paylaşılabilir yapısı göz önüne alınarak, ebeveynlerin çocuklarının mahremiyet ve unutulma haklarını ön planda tutarak hareket etmeleri gerekmektedir⁷².

İlerleyen günlerde, veri ihlallerinin sorumlusunu tüzel veya gerçek kişi olarak yaptığımız ayrımlara yapay zekâyı eklemek gerektiği öngörüsünde bulunulabilir. Üretici yapay zekâ modelleri pek çok farklı alanda herkes tarafından kullanılabilir son derece güçlü sistemler olduğundan, mahremiyet ve güvenlik risklerinin kendinden önceki yapay zekâ modellerinden çok daha fazla olduğu, bu nedenle bu risklerin en aza indirgenmesini sağlamanın sadece teknolojik önlemler ile değil; etkili yasal düzenlemelerle mümkün olabileceğidir⁷³. AB., Yapay

⁷¹BATMAN / GÖKÇEARSLAN, ss.186-187.

⁷²AKPINAR / PAYLAN / ETLİK / ERUS / KARAKOÇ, s.16.

⁷³ÖZPARLAK Başak Ozan / ÇETİN Müge, "ChatGPT ve Üretici Yapay Zekâ Modellerinde Mahremiyet ve Güvenliğin Hukuki Boyutu" Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 29, Sayı 2, Özel Sayı, Aralık 2023, ss.1005-1006. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3351601>), (e.t.26.03.2024).

Zekâ Tüzüğü Taslağı'nda, yapay zekayı, insan tarafından tanımlanan belirlenen amaçlar için, içerik, tahmin, öneri şeklinde çıktılar veya insanların etkileşimlerini etkileyen kararları üretebilen yazılım" olarak tanımlamıştır. Sağlık sektöründen, eğitim sektörüne; finansal danışmanlıktan, hukuk danışmanlığına her alana dâhil olabilecek yapay zekâ ile ilgili sistemlerde de kişisel verilerin ihlalleri gerçekleşebilir.

Üçüncü kişilerin çocukların haklarını ihlal etmesi denildiğinde, sadece şahıslar veya şirketler anlaşılmalıdır. Devletler ihlaller konusunda daha fazla sayıda çocuğa ulaşabilecektir. Ülkeleri yönetenler ve onları seçenler unutmamalıdır ki, kendi vatandaşı olan çocuklar ile vatandaşı olamayan çocuklar eşit haklara sahiptir. Etnik köken, toplumsal cinsiyet, din, sakatlık durumu, düşünce veya söylem, ailevi durumları her ne olursa olsun tüm çocuklar eşittir. Ayrımcılık Yasağı, BM. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme madde 2'de düzenlenmiştir. 2021 yılındaki istatistiklere göre, dünya genelinde yaklaşık 1 milyar kamera bulunmaktadır. Bu sayı insan nüfusuna oranlandığında, her 8 kişiyi izlemek için bir kamera mevcudiyeti anlamına gelir. Kameraların daha gelişmiş ve geniş alanları kapsayabilen özelliklere sahip olmaları, onları güvenlik önlemlerinin uygulanması açısından da etkili hale getirmiştir. Şehirlerde halka açık alanlarda kurulan açık devre kamera kayıt sistemlerinin sayısındaki artış, güvenliği sağlama amacı dışında, sosyal denetim oluşturma, yaşam kalitesi ile güvencesi yaratma ve bilgi toplama gibi çeşitli nedenlere de dayandırılmaktadır. Fakat video gözetim cihazları aracılığıyla kişisel veri elde edilmesi, her zaman için "veri işleme" olarak kabul edilmemektedir. Hangi durumların veri işleme faaliyeti sayılacağı, somut olayın detaylarına, hukuki düzenlemelere ve mahkeme kararlarına bağlı olarak belirlenmektedir⁷⁴.

Özellikle saldırı, terörizm gibi faaliyetlerin, devletlerin istihbarat faaliyeti yürüterek önlemesi gereken eylemler olması sebebiyle, özellikle, büyük şehirlerde oldukça fazla açık devre kamera kayıt sistemi kullanılmaktadır. Sadece kamera sistemleri ile değil siber istihbarat yöntemleri de kullanılmaktadır. Görüntü kaydı tutmanın başlangıcı, 1850'lerde Amerika'da, gözaltına alınan sanıkların fotoğraflarının istiflenmesi ile başlamıştır⁷⁵. Birçok Avrupa ülkesinde ve ABD.'de polislerin üzerinde, yüz ve iris taraması yapabilen kameralar bulunmaktadır. Değişmez nitelikteki biyometrik verileri kayıt yapan bu sistemlerin ölçsüz kullanımları da eleştiri konusu olmaktadır. Bu kayıtların güvenliği ise tamamen veri işleyen sıfatıyla devlete aittir. ABD.'de

⁷⁴TURGUT BİLGİÇ Ezgi, 'Halka Açık Alanlarda Video Gözetim Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması: Fransa Örneği', Hacettepe Hfd, 13(2), 2023, ss.418-423. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3134727>), (e.t.23.04.2024).

⁷⁵TURGUT BİLGİÇ, ss.418-423.

bir kişi, bir olayda araç ile insan öldürmekle suçlanmıştır. Kişinin avukatı ilgili yazılımı özel erişim izni ile kullanarak, kaza yerinde çekilmiş görüntüler sayesinde 20 milyar yüz verisinin kayıt edildiği bilgisine ulaşmıştır. Suçlanan kişinin aracı kullanan kişi olmadığını saptamış, bu saptama suç isnadına ilişkin yapılan savunma için kritik bir delil olmuştur⁷⁶.

Yapay zekâ destekli bu veri işleme saklama sistemleri, derin öğrenme (deep learning) teknikleriyle, çeşitli analizler yapabilir ve hassas nitelikteki biyometrik verileri işleyebilmektedirler. Bu durum yalnızca suç önleme boyutunda boy göstermemektedir. Aynı zamanda bireylerin özgürlük ve gizliliğine yönelik endişeleri de doğurmaktadır. GDPR.'ın kişisel verileri işlenen gerçek kişilere sağladığı hukuki güvenceler, günümüzde yapay zekâyı kapsamına alan teknolojilerin kullanımı ile eksik kalmaktadır⁷⁷.

Fransa, kişisel verilerin korunması yönünden en geniş çaplı hukuki düzenleme olarak kabul edilen GDPR.'ın ve ikincil nitelikli düzenlemelerin uygulandığı bir AB. ülkesidir. Ülkenin yapay zekâ destekli kamera kullanımına izin veren ilk AB ülkesi olması dikkat çeker. Sosyal medya yasası olarak anılan düzenlemelerde de öncü bir ülke olmuştur. Fransız Parlamentosu, 2024 Paris Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları'nda, yapay zekâ kullanabilen kameraların güvenlik için kullanılması kararı almıştır, bu karar, kişisel verilerin ihlali yönünden kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştır⁷⁸.

AİHM.'in mevcut içtihadına göre bu tür kameralar tarafından toplanan kişisel veriler, madde 8 altında korunan haklara dâhildir. Bu madde sadece bireyin özel yaşamını korumakla kalmamakta, halka açık alanlarda sosyal etkileşim ve dış dünya ile bağlantı kurma gibi özgürlüklerini de güvence altına almaktadır. Bu nedenle kamu otoriteleri tarafından sürekli ve sistemli şekilde halka açık bir alanın gözetlenip verilerin saklanması ile ara sıra fotoğraf çekilmesi arasında önemli bir fark olduğuna vurgu yapılmıştır⁷⁹.

Gün geçtikçe geliştirilen oyuncaklar, çocukların eğitimi için kolaylaştırıcı rol oynasa da yanında hukuki ihlal riskini getirmektedir. Gizlilik ve mahremiyet kavramları; veri sağlayıcısı çocuk tarafından fark edilmeden oldukça kolay bir şekilde ihlal edilebilir. Bu veriler çocukların çevredekilerinin sesleri, konumları, görüntüleri olabilir. Giyilebilir türdeki oyuncaklar ile vücut hareketleri, kalp atış hızı, vücut ısısı, yakılan kalori, konum gibi verileri işlenir. Sadece

⁷⁶TURGUT BİLGİÇ, s.425.

⁷⁷TURGUT BİLGİÇ, s.428.

⁷⁸TURGUT BİLGİÇ, ss.430-432.

⁷⁹AİHM. Birleşik Krallık'a karşı Peck Davası, App No 44647/98 (ECHR, 28 January 2003), para. 57, (Erişim için:<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appno%22:%5B%2244647/98%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-60898%22%5D%7D>), (e.t.23.03.2024).

çocukların ellerinden düşürmediği telefon ve tabletler değil, birçok oyuncak, yapay zekâ benzeri bir sistem ile sesli komutlara cevap verebilmektedir⁸⁰.

Özellikle çocukların oyuncak olarak etkileşimde bulunabileceği humanoid sistemler ile çocuklar herhangi bir oyuncak veya insan ile etkileşimde bulunur gibi, kendileri ve aileleri ile ilgili bilgileri paylaşabilir. İnsan-robot etkileşimi, insan gibi gözüken ve insan gibi konuşan bu tür modeller söz konusu olduğunda, sadece çocukların değil, bu modellerin robot olduğunun farkında olan yetişkinlerin dahi belirli bir yakınlık hissederek bu sistemler ile kişisel paylaşımlarda bulunabilmeleri mümkün olabilir⁸¹.

Yakın tarihli bir güvenlik soruşturması, bir bilgisayar korsanının oyuncak bebeğin konuşmasını uzaktan kontrol etme ve çocukların kayıtlarını toplama kolaylığını ortaya çıkarmıştır. İnternete bağlı oyuncak sektörü son zamanlarda çoğalarak Nesnelerin İnternet'inin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Nesnelerin İnterneti genişledikçe, teknoloji, tüketicileri evlerinde benzeri görülmemiş bir gözetime maruz bırakmaktadır. Özellikle çocuklar mahremiyet sömürüsüne karşı savunmasızdır⁸².

Dijital Demokrasi ve Tüketiciler Birliği Merkezi de dâhil olmak üzere, diğer kuruluşların katıldığı EPIC, bir oyuncak yapım şirketi olan Genesis Toys'u ve bir konuşma tanıma teknolojisi geliştiricisi olan Nuance Communications'ı araştırması talebinde bulunmuştur. Şikâyet, "casusluk yapan oyuncakların", özellikle Cayla ve bir i-Que Akıllı Robotun, COPPA. Yasası'nın gerektirdiği anlamlı veri korumasına uymadan çocukların özel konuşmalarını kaydettiğini ve bu verileri topladığını iddia etmektedir. Alman Kanun Koyucu, My Friend Cayla'yı bir "casusluk cihazı" olarak çocukların verilerini korumak için yasaklamıştır⁸³. Almanya Federal Ağ Ajansı Başkanı Jochen Homann, bu oyuncakla ilgili sorunun onu zararsız eski moda bir oyuncak olarak göstererek çocuğun söylediği her şeyi topladığını ve ilettiğini, ABD. istihbarat teşkilatlarına ses tanıma hizmetleri de sağlayan bir şirket olan Nuance Communications'a gönderildiğini belirtmiştir Almanya, dünyadaki en güçlü veri koruma yasalarından birine sahip bireyin mahremiyet hakkının, herhangi bir kamu bilgi edinme hakkından daha hayati olduğu yönünde temellendirilmiş bir sisteme sahiptir. Almanların veri toplama sorularına duyarlılığı, kişisel bilgilerin serbest bırakılmasının bir "ölüm kalım

⁸⁰ÇAĞLAYAN AKSOY Pınar / AKSOY Hüseyin Can, "Blokzinciri ve Kişisel Verilerin Korunması", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023, s.375.

⁸¹ÖZPARLAK/ ÇETİN, s.1028.

⁸²ÇAĞLAYAN AKSOY / AKSOY, s.375.

⁸³BBC Haber Sitesi, 'German parents told to destroy Cayla dolls over hacking fears'. (Erişim için: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39002142>), (e.t.12.06.2024).

meselesi" olabileceği, Nazi ve Komünist yönetim altındaki deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. ABD. sistemi, aksine, bireysel gizlilik haklarını genel tüketici özgürlüğü ve seçimi ile dengelemeye çalışmaktadır ⁸⁴.

Veri sorumlusuna ne kadar sorumluluk yüklenirse yüklenir, bilinçsiz veri sahiplerinden, veri akışı devam etmektedir. Söz konusu verilerin değeri ve veri sorumlusuna yükletilen ceza veya sorumlulukların ticari bir dengesi yoktur. Büyük şirketler cezaları ödeyerek, ihlallerine devam edebilmektedirler. Bu nedenle despot bir uygulama gibi gözükse de, veri sahibine sınırlamalar ve yasaklar getirerek veri akışını sınırlamak, sonrasında veri sahibini eğitmek ve bilinçlendirmek uygulanabilir en kısa çözüm yolu olarak gözükmektedir.

SONUÇ

Çocuğun kişisel verilerinin korunması için dijital evrenden veya gerçek dünyadan bağının koparılması mümkün ve sağlıklı değildir. Çocukların kişisel verilerinin nasıl kullanıldığı, ne amaçla toplanıp işlendiğini ve bu verilerin nasıl kötüye kullanılabileceğini öğrenmesi, kişisel verilerin korunmasındaki en büyük koruma kalkanını oluşturabilecektir. Süreç hakkında daha fazla bilgi edindikleri, veri ticarileştirmenin nasıl çalıştığına dair daha iyi bir anlayış geliştirdikleri 'veri ticareti' üzerine sürükleyici oyunlar eğitimleri için yararlı bir yöntem olabilir. E-güvenlik, dijital okuryazarlık, gizlilik ve veri koruma hakkında bilgi vermek için kullanımı kolay videolar, reklamlar ve çevrimiçi projeler de dâhil olmak üzere kaynaklar, eğitimler ve yönergeler geliştirilmelidir.

Çocukların en çok zaman geçirdikleri yer okuldur. Okullarda, daha anlamlı veri koruma projeleri başlatmak okul kulüpleri, Sivil Toplum Kuruluşları da dâhil olmak üzere gizlilik ve veri koruma konularında genel farkındalığa katkıda bulunmada etkili olabilirler.

Veri koruma ve gizlilik eğitimini, konuyla ilgili tüm öğretmenleri, personeli ve okul yönetimini dâhil ederek müfredatın zorunlu bir parçası haline getirmek ve diğer derslerle bütünleştirmek veri koruma bilincinin gelişmesini sağlamak çözüm yolundaki basamaklardan biri olabilir.

Veri koruma konusunda veri sahibinin bilgi edinme hakkı ve bunu destekleyecek bir sistem uygulanmalıdır. Veri gizliliği ihlallerinde sadece kurumlara gözetim ve denetim sorumluluğu yüklemek sistemsem olarak mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle veri sahibinin denetim yolundan yararlanmasının önü açılması şikâyet ve kanun yollarını kullanabilmesi önem taşımaktadır. KVKK. madde 13 başvuru hakkı ve madde14-15 şikâyet hakkı ücretsiz olarak

---

⁸⁴THOMAS, ss.1-2.

gidilebilecek yollardır. Mahkeme yolu ise masrafları ve süreleri nedeniyle ülkemizde tercih edilmeme durumu yaratabilmektedir.

Şirketlerin çocuklar için belirli teknolojilerin sağlanmasındaki meşru menfaatlerinin engellenmesi mümkün değildir. Bu nedenle şirketlerin menfaatleri ve çocukların hakları arasında adil bir denge kurulmalıdır.

Çocuklar, ebeveynlerinin izini ve gözetimi dâhilinde dahi dijital evrende yaşları hakkında yanıltıcı bilgi vererek kendileri için uygun olmayan içeriklere ve hizmetlere kolayca ulaşabilmektedirler. Veri sorumlusu makul özeni göstererek yaş kısıtlamasından sorumlu tutulmaktan kurtulabilecektir. 13 yaşın altındaki çocukların hizmetlere erişimini kısıtlamak bir çözüm yolu olarak gözüke de uygulamada çok basit geçilebilecek güvenlik bariyeri olarak kullanışsız kalmaktadır. Bunun yerine çocukların benzer bir hizmeti karşılayabilecek onlar için tasarlanmış içeriklere ulaşabilmesi düşünülebilir.

Zarar gören, kişisel verisi hukuka aykırı işlenen ilgili kişidir. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi nedeniyle doğan zarar, maddi zarar olabileceği gibi manevi zarar şeklinde de ortaya çıkabilir. Bu zararların ilgili kişinin şahıs veya mal varlığına ilişkin olması da mümkündür. Örneğin ilgili kişinin, çocuğun, bir sağlık verisinin veri sorumlusunun kusurlu fiili neticesinde ihlal oluşturması sonucunda ortaya çıkabilecek üzüntü ve uğradığı manevi zarar, şahıs varlığına ilişkindir. Bu ihlal sonucunda bozulan ruh sağlığının tedavi edilmesi için yaptığı harcamalar da malvarlığı zararı olarak nitelendirilebilir⁸⁵.

Mevcut kanun çalışmalarında yöntemler ve teknolojiler çoğunlukla çocuğun kaç yaşında olduğuna dair kanıt sağlamaya dayanmaktadır (örneğin kimlik kartları, kredi kartları vb.). Çoğu AB. ülkesinde dahi çocuklar için güvenilir bir sisteme sahip olmayan içerikler vardır. GDPR.'ın uygulandığı her ülkede farklı yaş sınırları kabul edilmekte ve bu sınırlamaların neye göre belirlendiği ortak bir sonuca bağlanmamaktadır.

Çocukların yaş doğrulaması için iyi bir teknolojik çözümün şu anda mevcut olmamasının, yakın gelecekte icat edilemeyeceği anlamına gelmediği ilgili otoriteler tarafından vurgulanmaktadır. Kişisel verilerin korunmasında önemli bir ilke olan anonimleşmek ve çocuğun yaşının tespit edilebilmesi konuları birbirleri ile kesişen alanlara sahipler. İki konunun dengede tutulabilmesi çocuğun verilerinin korunmasında önem taşıyabilecektir.

---

⁸⁵ Yargıtay 4.HD. 08.05.2019; E.2019/979, K.2019/2679. (Erişim için: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>), (e.t. 26.03.2024)

Özellikle çocuklar için tasarlanmış platformlar dahi olsa içeriklerin denetiminin yapılması, kolay Şikâyet mekanizmasının geliştirilmesi ve ebeveyn kontrolünün her zaman bulunması gerekmektedir. Çocuğun doğrudan maruz kaldığı içerikler öncelikli olarak dikkat çekmektedir oysaki arka planda çocuk, ailesi veya üçüncü bir kişi tarafından paylaşılan verilerinin işlemeŐi çocuğun yaşantısında daha büyük ihalelere yol açabilir. Bu veri paylaşım sürecinin amaca yönelik, dengeli ve minimum seviyede tutulmuş olması kanımca veri koruma sisteminin en temel kriteridir.

Çocukları veri gizliliği konusunda eğitecek mercii olan ebeveynler ve öğretmenler veri korumanın etkilerinin farkında mı veya çocuklara gizlilik ve veri koruma hakkında bilgi vermede yardımcı olabilecek donanıma sahipler mi? Bunun için yeterince eğitilmişler mi? Bir noktada konu ile alakalı kaliteli bir eğitimin başlaması diğer tüm soruların da kademeli olarak çözülmesini sağlayabilir. Her jenerasyonda daha bilinçli nesiller yetiştirilerek sorulara çözüm bulunabilir.

Preprint

KAYNAKÇA VE NOTLAR

- **AKPINAR** Bahanur Selcan/ **PAYLAN** Neslihan / **ETLİK** Şeyma / **ERUS** Büşra / **KARAKOÇ** Hediye, “‘Sharenting’ Konusunda Ebeveynlerin Farkındalık Düzeyleri’, Necmettin Erbakan Üniversitesi Genel Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt: 2 Sayı:2 Yıl: 2020, 2687-5063 E-ISSN: 2687-5403.(Erişim için: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/958817>), (e.t. 15.03.2024).
- **AKYÜZ** Emine, Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması, Pegem Akademi, 8.Bası, 2021.
- **AMIRASLANLI** Nijat, Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Aktarılması, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizisi, On İki Levha Yayınları, 2022.
- Avrupa Konseyi, Dijital ortamda çocuk haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesi için kılavuz ilkeler - Bakanlar Komitesi'nin CM/Rec(2018)7 sayılı Tavsiye Kararı. (Erişim için: <https://edoc.coe.int/en/children-and-the-internet/7921-guidelines-to-respect-protect-and-fulfil-the-rights-of-the-child-in-the-digital-environment-recommendation-cmrec20187-of-the-committee-of-ministers.html>), (e.t. 10.03.2024).
- Avrupa Konseyi'nde Çocuk Hakları(Erişim için: <https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18>), (e.t.10.03.2024).
- **BARTOLI** Emmanuelle, “Children's Data Protection Vs Marketing Companies, In Information Technology and Traditional Legal Concepts”, 2013. (Erişim için: https://www.researchgate.net/publication/250892705_Children's_data_protection_vs_marketing_companies), (e.t.12.06.2024).
- **BATMAN** Hüseyin / **GÖKÇEARSLAN** Elif, Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Görüşme, Seçkin Yayınları, 2022.
- ¹BBC Haber Sitesi, ‘German parents told to destroy Cayla dolls over hacking fears’. (Erişim için: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39002142>), (e.t.12.06.2024).
- **BOSTANCI BOZBAYINDIR Gülşah** “Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması ve ‘Sharenting’”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 16, S. 180, 2021.
- Children’s Privacy and Data Protection in Judicial Decisions s. 600. (Erişim için: <https://www.atlantis-press.com/article/125961842.pdf>), (e.t.10.03.2024).

- **CINO Davide**, Beyond The Surface: Sharenting As A Source Of Family Quandaries: Mapping Parents' Social Media Dilemmas. Western Journal of Communication, 86(1), 2022.(Erişim için: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10570314.2021.2020891>), (e.t.12.06.2024).
- **COE Peter**, "The Social Media Paradox: An Intersection With Freedom Of Expression And The Criminal Law", Information & Communications Technology Law, 24(1), 2015. (Erişim için: https://publications.aston.ac.uk/id/eprint/25254/1/Social_media_paradox_an_intersection_with_freedom_of_expression_and_the_criminal_law.pdf), (e.t.12.06.2024).
- **ÇAĞLAYAN AKSOY Pınar / AKSOY Hüseyin Can**, "Blokzinciri ve Kişisel Verilerin Korunması", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023.
- **DAĞ Hüseyin**, "Çocuk Haklarına Güncel Yaklaşım", Çukurova Medical Journal 40.1, 2015.
- **DURAL Mustafa / ÖĞÜZ Tufan**, Türk Özel Hukuku, Cilt II Kişiler Hukuku, 23 Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022.
- **DÜLGER, Murat Volkan**, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması" İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3, No. 2, (2016): s.101-168.
- Economist Gazetesine ait "Dünyanın en değerli kaynağı artık petrol değil, veridir" başlıklı makale, 6 Mayıs 2017. (Erişim için: <https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data>), (e.t. 22.06.2024).
- **ERDOĞAN İhsan / KESKİN A. Dilşad**, Türk Medeni Hukuku, Gazi Kitabevi, 2.Baskı, 2019.
- GDPR, Recital 38, Special Protection of Children's Personal Data, (Erişim için: <https://gdpr-info.eu/recitals/no-38/>), (e.t. 10.03.2024).
- **GİRGİN Ömer Ali / GÖNAL Seray**, "Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 44, 2020.

- **GÜLTEKİN** Esra, "Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü" Çocuk ve Medeniyet 3, no. 5, 2018.
- **GÜNGÖR** Ayten, 'Sosyal Medyada Çocuk Hakları İhlali ve Çocuk İstismarı: Instagram Anneleri', İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 54, Yaz 2021. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1432167>), (e.t.12.06.2024).
- **HABER** Eldar, "The Internet Of Children: Protecting Children's Privacy In A Hyper-Connected World" Illinois Üniversitesi Hukuk İncelemesi, 2020.
- **HELVACI** Serap/ **ERLÜLE** Fulya, Medeni Hukuk Giriş Kişiler Hukuku Aile Hukuku, Legal Yayıncılık, 2021.
- ICO(international commissioner's Office) (Erişim için: https://www.cigionline.org/articles/peril-and-potential-gdpr/?utm_source=google_ads&utm_medium=grant&gclid=CjwKCAiAnL-sBhBnEiwAJRGigoA0IKQ6uXOumQey3FndT0DDeWFevYpkh9jkaHl_T5s-Dp6qTXrFIhoCKSoQAvD_BwE), (e.t.12.11.2023).
- **KAYA** Mehmet Bedii, KVKK Reformu 2024 Değişiklikleri, Dijital Baskı v1.0 - Mart 2024, (erişim için: <https://mbkaya.com/hukuk/kvkk-reformu.pdf>), (e.t.12.06.2024).
- **KURT** Leyla Müjde, "Ceninin Malvarlığı Hakları", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, Yıl:2011.
- **KÜZECİ** Elif, "Kişisel Verilerin Korunması Hakkı", Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023.
- **LIEVENS** Eva, "Growing Up With Digital Technologies: How The Precautionary Principle Might Contribute To Addressing Potential Serious Harm To Children's Rights", Nordic Journal of Human Rights, 39(2), 2021. (Erişim için: https://www.researchgate.net/publication/357276031_Growing_Up_with_Digital_Technologies_How_the_Precautionary_Principle_Might_Contribute_to_Addressng_Potential_Serious_Harm_to_Children's_Rights), (e.t.16.10.2023).
- **LIVINGSTONE** Sonia / **BYRNE** Jasmina, "Challenges of parental responsibility in the digital age: a global perspective", 11 Aralık 2017. (Erişim için: <https://www.unicef-irc.org/evidence-for-action/challenges-of-parental-responsibility-in-the-digital-age-a-global-perspective/>), (e.t. 24.12.2023).

- **OĞUZMAN M. Kemal /SELİÇİ Özer /OKTAY ÖZDEMİR** Saibe, Kişiler Hukuku Gerçek ve Tüzel Kişiler, Filiz Yayınları, 2022.
- **ÖZDEMİR** Hayrunisa / **RUHİ** Ahmet Cemal, Çocuk Hukuku (Ders Kitabı), 3. Bası, Onikilevha Yayınları, 2019.
- **ÖZPARLAK** Başak Ozan / **ÇETİN** Müge, “ChatGPT ve Üretici Yapay Zekâ Modellerinde Mahremiyet ve Güvenliğin Hukuki Boyutu” Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 29, Sayı 2, Özel Sayı, Aralık 2023. Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3351601>), (e.t.12.06.2024).
- **SAVIRIMUTHU J.** “Datafication as parenthesis: reconceptualising the best interests of the child principle in data protection law” International Review of Law, Computers & Technology, 34(3), 2020, (Erişim için: <https://livrepository.liverpool.ac.uk/3096609/>), (e.t.22.06.2024).
- **SAYGIN** Didem/**YILMAZ** Yağmur Ekim, "C-131/12-Google İspanya v. AEPD Davası ve 2014/19685 Numaralı CK Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvurusu Kapsamında Avrupa Birliği Hukukunda Unutulma Hakkı ve Türk Hukuk Sistemine Yansıması" Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 23, no. 3,2023.
- ShareWithCare; ‘Telekom, internette çocuk fotoğraflarının sorumlu kullanımı konusunda farkındalık yaratıyor’ adlı sosyal sorumluluk projesinden alıntılanmıştır. (Erişim için: <https://www.telekom.com/en/company/details/share-with-care-telekom-raises-awareness-1041810>), (e.t. 22.06.2024).
- **STAFF** Crimesider, “Child "digitally kidnapped" by man posing as father” (Erişim için: <https://www.cbsnews.com/news/child-digitally-kidnapped-by-man-posing-as-father/>), (e.t.9.03.2024).
- **STAKSRUD** Elisabeth / **MILOSEVIC** Tijana, “Adolescents And Children İn Global Media Landscape: From Risks To Rights”, Uluslararası İletişim Derneği Yıllıkları, Volume 41, 2017. (Erişim için: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23808985.2017.1387503>), (e.t.12.06.2024).
- **STOİLOVA, M. / NANDAGIRI, R. / LIVINGSTONE, S.**, Children’s Understanding Of Personal Data And Privacy Online–A Systematic Evidence Mapping. Information, Communication & Society, 24(4), 2021, (Erişim için:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1369118X.2019.1657164>),

(e.t.12.06.2024).

- **ŞİRİN** Memduh Cemil, "Çocuğun Yararı Gözüyle Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış" Çocuk ve Medeniyet 4, no. 8, 2019. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/57214/807917>), (e.t.22.06.2024)
- **THOMAS** Casey, *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, *Learning to Share (Personal Information) with My Friend Cayla*. (Erişim için: <https://larc.cardozo.yu.edu/aelj-blog/162/>), (e.t.10.03.2024).
- **TUNÇ** Aybike, "Güncel Teknoloji ve Kişisel Veri", *Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK. Akademi Derleme Çalışması* (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023.
- **TURAN BAŞARA** Gamze, "Medeni Hukuk İlişkilerinde Kişisel Verilerin Korunması", *Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Akademi Derleme Çalışması* (Ed. AKSOY, Pınar Çağlayan / AKSOY, Hüseyin Can), Ütopya Grafik: Ankara 2023.
- **TURGUT BİLGİÇ** Ezgi, 'Halka Açık Alanlarda Video Gözetim Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması: Fransa Örneği', *Hacettepe Hfd*, 13(2), 2023. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3134727>), (e.t.23.04.2024).
- **UÇAK** Murat, 'Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası' *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* Cilt: 3 Sayı:1. (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kvkd/issue/62960/826099>), (e.t. (e.t.12.06.2024).
- **VERDOODT V. / ZHANG, Y. / LIEVENS E.**, "Safeguarding the child's right to privacy and data protection in the European Union and China: a tale of state duties and business responsibilities" *The International Journal of Human Rights*, 2023. (Erişim için: <https://biblio.ugent.be/publication/01H68JVCJWV2RNDHNSJKN40F6V>), (e.t.22.06.2024).
- **WEARESOCIAL**, her sene internet verilerinin istatistiklerini yayınlayan büyük bir kuruluştur. "Digital Global Overview Report 2023" verilerinden yararlanılmıştır. (Erişim için: <https://www.slideshare.net/DataReportal/digital-2022-april-global-statshot-report-apr-2022-v01> ve <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2023/03/Digital-2023-Global-Overview-Report.pdf>), (e.t. (e.t. 22.06.2024).

- **WILTON** Pete, “Social Media Firms Are Profiling Us 'From Birth”, Goldsmiths, University of London, 2 Apr 2019, (Erişim için: <https://www.gold.ac.uk/news/social-media-profiling/>), (e.t. 8.03.2024).
- Yargı Kararlarında Çocukların Gizliliği ve Verilerin Korunması. (Erişim için; <https://www.atlantis-press.com/article/125961842.pdf>), (e.t.22.06.2024).
- **YILMAZ ARISOY** Kamile, “Çocukların Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Paylaşılması Sorunu”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt:96, sayı 2022/2, 2022. (Erişim için: <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/dergi/ibd20222/12/>), (e.t.8.03.2024).
- **YILMAZ** Özgür, “*WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0'ın Tarihi*”, Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2021, 8(2), (Erişim için: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2122736#:~:text=1.%20Web%201.0%20nedir%3F,veriyordu%20ve%20kullan%C4%B1c%C4%B1%20yaln%C4%B1zca%20>), (e.t.8.03.2024).